

IN MEMORIAM 2015

Проф. Д-р , Доктор Хонорис Кауза, Николай Николов Тютюлков

На 24 май 2015 година почина последният олимпиец на фундаменталната химическа наука проф. Николай Тютюлков. Той е роден на 5 юли 1927 г. в Бургас. Завършва средното си образование в Бургаската мъжка гимназия „Г.С.Раковски“. През 1951 г. завършва Физикоматематическия факултет към Софийския Държавен Университет „Св. Кл. Охридски“-

специалност химия. Същата година постъпва на работа като химик в лабораторията към „Геоложки и минни проучвания” в София, а по късно като асистент в катедрата по „Медицинска химия“ към Медицинския факултет на СУ (по късно Медицинска академия). От 1956г. е преподавател в катедра по физикохимия към Университета по Хранителни технологии /УХТ/, в Пловдив. От 1961 г. е доцент и ръководител на катедрата по физикохимия и неорганична химия в УХТ. От 1962 г. е ст.н.с. в Института по Органична химия към БАН. През 1966 г. е хабилитиран като професор по физикохимия в същия институт на БАН, а също така и в УХТ-Пловдив. От 1971 г. е професор в катедрата по „Физикохимия“ на Химическия факултет на СУ. През 1975 г. защитава докторска дисертация и му е присъдена академичната степен „доктор на химическите науки”. От 1979 г. е почетен ръководител на катедрата по физикохимия „Вилхем Оствалд“ към Университета в Лайпциг. Проф. Тютюлков е бил гост професор в университетите на Лайпциг, Берлин, Виена, Москва, Мюлхайм и Майнц. Проф. Тютюлков създава в БАН една от първите в света „Лаборатория по квантова химия“ и е нѝн ръководител до 1992 г. Лабораторията работи върху разкриване на причинноследствени връзки в строежа на веществата и формулиране на евристични концепции с изчислителните методи на квантовата химия. Именно в тази теоретична област на химическата наука проф. Николай Тютюлков има фундаментални постижения, които му донесоха световна известност и международно признание. Между основните му приноси са изследванията върху органични феромагнетици и антиферомагнетици. Работи и върху теорията на органичните багрила и областта на молекулния дизайн. Проф. Тютюлков е автор на многобройни монографии, учебници и повече от 320 публикации в реномирани международни списания с над 4000 цитати. Той не беше кабинетен учен с регионално значение. Неговият живот принадлежи на науката. Генератор на уникални идеи, безспорен ерудит и енциклопедист той беше признат и високо ценен от международната научна общност в областта на фундаменталната химия. Проф. Тютюлков развива сътрудничество и създава плодотворни творчески контакти с школата по полярография на професор Коутеcki в Прага, с Института по Лъчева Химия в гр. Мюлхайм, Германия, с Института за „Изследване на Полимери“ в Майнц, Германия. В Дрезденската Политехника работи с проф. Мелхорн. В Университета в Лайпциг развива трайна връзка с проф. Диец, с когото създават теорията на едномерните полиметинови багрила, която се прилага за конструиране на лазери с изключителна мощност. Интердисциплинарният и интернационален подход на проф. Тютюлков направи възможен контакта между учените-химици в ГФР и ГДР, който преди 1989 год. беше затруднен от двуполюсната политическа система в Европа. Проф. Тютюлков се утвърди като един от най-достоините и изтъкнати български учени в областта на химията. Неговият принос на учен с международно значение беше високо оценен с редица награди: Почетен ръководител на катедрата по физикохимия “В. Оствалд” -Лайпциг, 1979 г., Златна игла на Университета в Лайпциг за “Особени заслуги за развитието на Университета в Лайпциг”, 1987 г. Лауреат на Фондацията А. фон Хумболдт за “Високи постижения в областта на теоретичната химия”, 1992 г. *Doctor honoris causa* на Университета в Лайпциг, за “Изключителни научни постижения и за особени заслуги за развитие и подкрепа на изследванията по теоретична химия в Университетите в Лайпциг и Дрезден”. В България проф. Тютюлков също е награждаван с

редица почетни звания, ордени и медали: *Doctor honoris causa* на Университета по хранителни Технологии - Пловдив, за “Развитие на катедрите по Химия и за приносите му в квантовата химия”, Орден “Кирил и Методи” I степен, 1987 г., Орден “Кирил и Методи” II степен, 1978 г., Медал “Св. Климент Охридски”, 1985 г. Награда “Проф. Асен Златаров” за научни постижения на Софийски Университет и БАН, Почетен знак на Софийски Университет със синя лента, 1997 г. Златна значка “Проф. Асен Златаров” на Федерацията на Научно-техническите Науки, 2001 г. Проф. Николай Тютюлков беше блестящ преподавател и лектор. Преподавателската му дейност започва преди повече от половин век. През 1964 година въвежда курса „Строеж на веществото“ в Химическия факултет на Софийския университет „Св. Кл Охридски, а по късно и в университетите в Пловдив, Шумен и Благоевград. Проф. Тютюлков е обучил и ръководил 15 докторанти. Той притежаваше невероятния талант да прави сложни теоретични концепции достъпни и разбираеми. Неговите студенти често си спомнят лекциите на нестандартния професор. Най същественият принос на Проф. Николай Тютюлков в науката и образованието е, че той създаде школа от химици, повече от които вече хабилитирани професори и доценти, които се изградиха като учени и личности под негово ръководство и на които той предаде щафетата.

Неговото истинско признание е благодарността и постиженията на неговите многобройни ученици и последователи, които без колебание поставят името му в редицата на най изтъкнатите учени в областта на фундаменталната химия.

Поклон пред светлата му памет!